

TUTKITTUA TIETOA 2/2022

MAAHANMUUTTO JA OSALLISUUS

#maahanmuutto #maahanmuuttajat #täydentävätväylät

#immigration #immigrants #complementary pathways

Kuntoutussäätiö

Sirkku Varjonen

Täydentävät maahanmuuton väylät yhdistävät osaamisperusteista ja humanitaarista maahanmuuttoa

Kuntoutussäätiön johdolla tehdyssä tutkimuksessa selvitettiin, millaisia täydentäviä maahanmuuton väyliä kansainvälisen suojelun tarpeessa oleville henkilöille on olemassa. Keskiössä olivat opiskelu- ja työperusteiset väylät. Tutkimus on tehty osana valtioneuvoston vuoden 2021 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa.

Täydentävät väylät tarjoavat kansainvälistä suojelua tarvitseville ihmisille turvallisen ja laillisen reitin maahan, joka voi vastata heidän suojelun tarpeeseensa. Väyliä kutsutaan täydentäviksi, koska ne eivät korvaa eri maiden kiintiöpakolaisjärjestelmiä vaan täydentävät niitä.

Opiskelu- ja työperusteiset täydentävät väylät ovat stipendiohjelmia ja rekrytointikanavia, joiden kautta suojelua tarvitsevat ihmiset saapuvat vastaanottavaan maahan opiskelijoina ja työntekijöinä, eivät turvapaikanhakijoina tai kiintiöpakolaisina.

Tutkimusta varten haastateltiin kansainvälisten maahanmuutto-organisaatioiden edustajia sekä asiantuntijoita, jotka työskentelevät yksittäisten opiskelu- ja työperusteisten ohjelmien parissa eri maissa. Tutkijat järjestivät myös täydentäviä väyliä käsitelleen asiantuntijapaneelin ja webinaarin.

Keskeisimmät tulokset

Opiskelu- ja työperusteisten täydentävien väylien ohjelmissa käytetään pääsääntöisesti tavanomaisia työn tai opiskelun perusteella myönnettäviä viisumeita ja oleskelulupia. Kansainvälistä suojelua tarvitsevien osaajien erityistilanne, kuten esim. vaikeus hankkia kaikkia normaalisti vaadittavia dokumentteja, on kuitenkin huomioitu tarjoamalla tukea hakuprosessin eri vaiheissa ja tekemällä helpotuksia joihinkin maahantulon kriteereihin ja maksuihin.

Tutkimuksessa havaittiin, että työmarkkinoilla, korkeakouluilla ja kansalaisjärjestöillä on nykyisissä väylissä keskeinen rooli. Toistaiseksi opiskeluperusteisia ohjelmia on käytössä enemmän kuin työperusteisia ohjelmia.

Täydentävien väylien ohjelmien joukko kasvaa vauhdilla, mutta niiden kapasiteetti on toistaiseksi melko vaatimaton. Ohjelmilla on merkittävää potentiaalia vastata niin suojelun tarpeessa olevien ihmisten kuin vastaanottavien yhteiskuntien tarpeisiin. Ne eivät kuitenkaan voi korvata kiintiöpakolaisohjelmia, sillä täydentävien väylien kautta tulevia ihmisiä ei valita ensisijaisesti haavoittuvan aseman perusteella.

Tutkijaryhmään kuului asiantuntijoita Kuntoutussäätiöstä, Oxford Research AB:stä ja Siirtolaisuusinstituutista. Mukana oli myös muuttoliike- ja pakolaiskysymyksiin erikoistunut itsenäinen konsultti, Dr. Joanne van Selm.

Lisätietoja

Erikoistutkija **Sirkku Varjonen**, Kuntoutussäätiö, p. 044 781 3141, sirkku.varjonen@kuntoutussaatio.fi

Lähteet

Varjonen, Sirkku; Kinnunen, Amanda; Paavola, Juho-Matti; Ramadan, Farid; Raunio, Mika; van Selm, Joanne; Vilhunen, Tuuli. 2021. Student, Worker or Refugee? How complementary pathways for people in need of international protection work in practice. *Publications of the Government's analysis, assessment and research activities 2021:60*. Helsinki: Prime Minister's Office. 126s.

Linkit julkaisuihin

Raportti: [Student, Worker or Refugee? How complementary pathways for people in need of international protection work in practice](#)

Policy brief: [Täydentävät väylät yhdistävät uudella tavalla pakolaispolitiikkaa ja osaamisperusteista maahanmuuttopolitiikkaa](#)

www.kuntoutussaatio.fi/julkaisut/kuntoutussaation-tutkittua-tietoa/